

פנינים
הרב אברהם מרדכי וינשטוק
פורסם ב"המבשר תורני"

יד עבד כיד רבו (צו, א)

בזכות רבו אף העבד זכאי לנס

כתב בבני יששכר (מאמרי חודש ניסן, מאמר ד, דרוש ד), שהנה בקרבן פסח ציוותה התורה שעבד לא יאכל ממנו לפני שיימול, וכך נאמר (שמות יב, מד) "וכל עבד איש מקנה כסף ומלתה אותו אז יאכל בו". והנה, עניינו של קרבן הפסח הוא לזכר הנס שעשה עימנו ה' כאשר שידד עבורנו את מערכות הטבע בצאתנו ממצרים. זו הסיבה שבן נכר לא יאכל בו, כיון שהנוכרים אינם שייכים בניסים הנעשים מחוץ לדרך הטבע, אלא רק בתוך הטבע. אלא שלפי כך יש מקום להקשות, מפני מה עבד ואפילו אם נימול כן יכול לאכול בקרבן פסח – והלא אף לעבדים שאינם מבני ישראל אין הקב"ה עושה ניסים. אך יש ליישב על פי המבואר בגמרא לפנינו שיד עבד כיד רבו, ולפיכך לעיתים יעשה הקב"ה נס לרבו של העבד דרך אדונו. וכפי שמצינו שהקב"ה גלגל את הנס בעיזים שגדל אצל רבי חנינא בן דוסא והביאו דובים בקרניהם, שהנס הזה ודאי לא התרחש אצלם – כי אם לצורך רבם - רבי חנינא בן דוסא. בענין זה, עבד אינו גרוע מבהמה וחיה, ואף דרכו יכול להתרחש נס עבור רבו ובגללו, ולכך אף עבד ראוי לאכול בקרבן פסח.

זה גם הביאור בדברי אליעזר עבד אברהם, שבעמדו על יד באר המים ביקש (בראשית כד, יב) "ה' אלקי אדוני אברהם הקרה נא לפני היום". שכך אמר – אף שעבד אני ואיני זכאי שיתרחש עבורי נס, אך כיון שידי כיד אדוני אברהם ששלחני לכאן, מבקש אני שתעשה עימי חסד למענו. לכן גם כאשר בא לבית בתואל פתח את דבריו באומרו (שם לד) "עבד אברהם אנוכי", וכרוצה לומר אל תתמהו על הנס שאירע לי שהיום יצאתי וכבר היום באתי, שכן לא למעני ובזכותי נעשה נס זה, שהרי עבד אני שאינו זכאי לשידוד מערכות הטבע, אך כיון שיד עבד כיד רבו, ובאתי לכאן בשליחות אדוני אברהם – זכיתי לכך שיתרחש עימי נס ותקפוץ לי הדרך.